

CHIERLIN, LARS ANDERS

**Den ofrälse soldaten, eller En gammal
under-officerares swar, til sin brors-son, om
soldate-lefnaden. =Anon.= Stockholm, tryckt
hos Wennberg och Nordström, 1771.**

Stockholm
1771

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

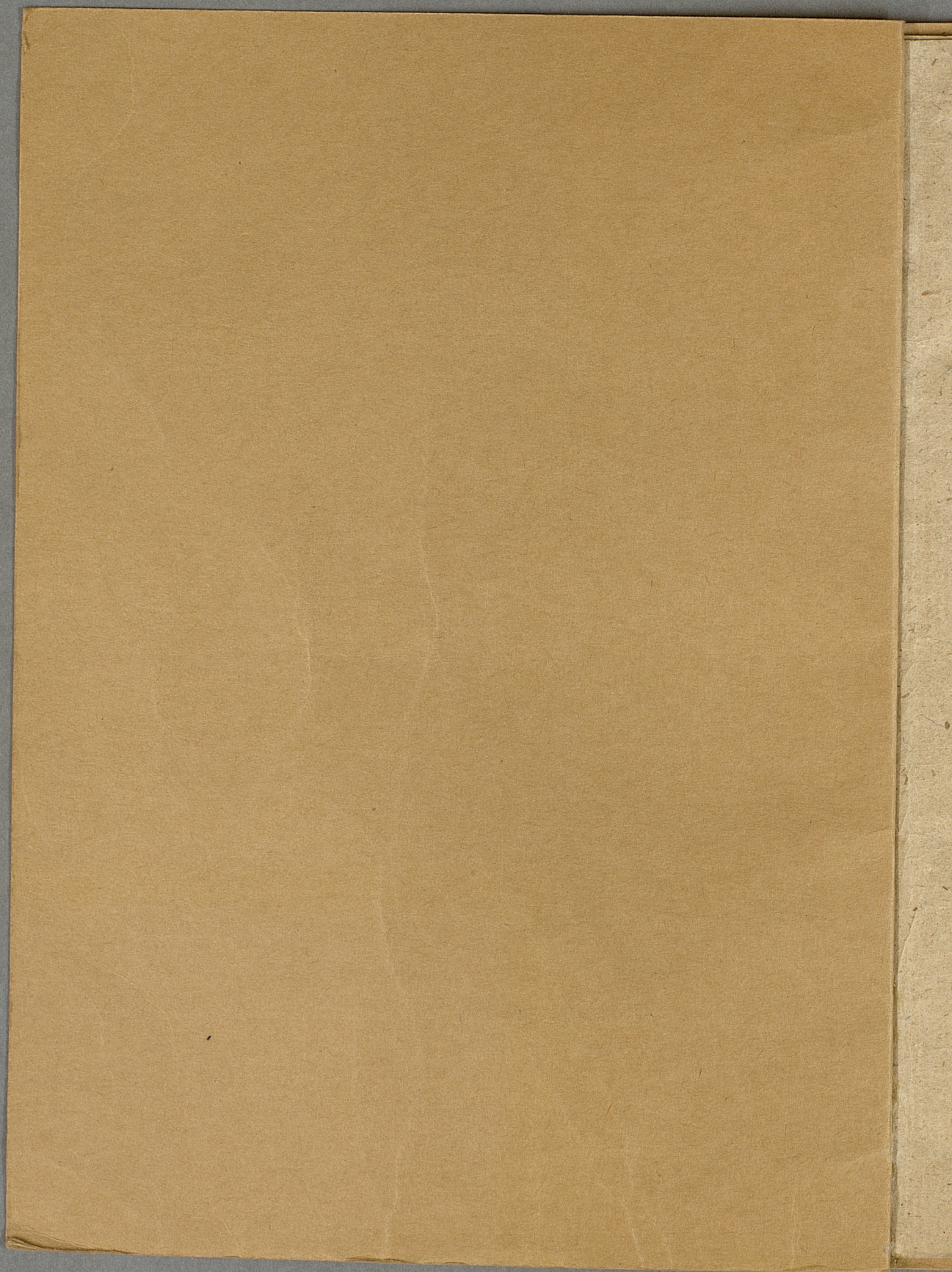
CHIERLIN, L. A.

var. a,
1771 E. A.

Härmed samb.: var. b

Polit. Sv.
(Br.)
1700-1829

1771

EXR,

Den

Polit

Sw

(P)

Sfrälse Soldaten,

1700-1829

Eller

En gammal Under-Officerares

Swär,

Till

Sin Brors = Son,

Om

Soldate = Befnaden.

Chierlin

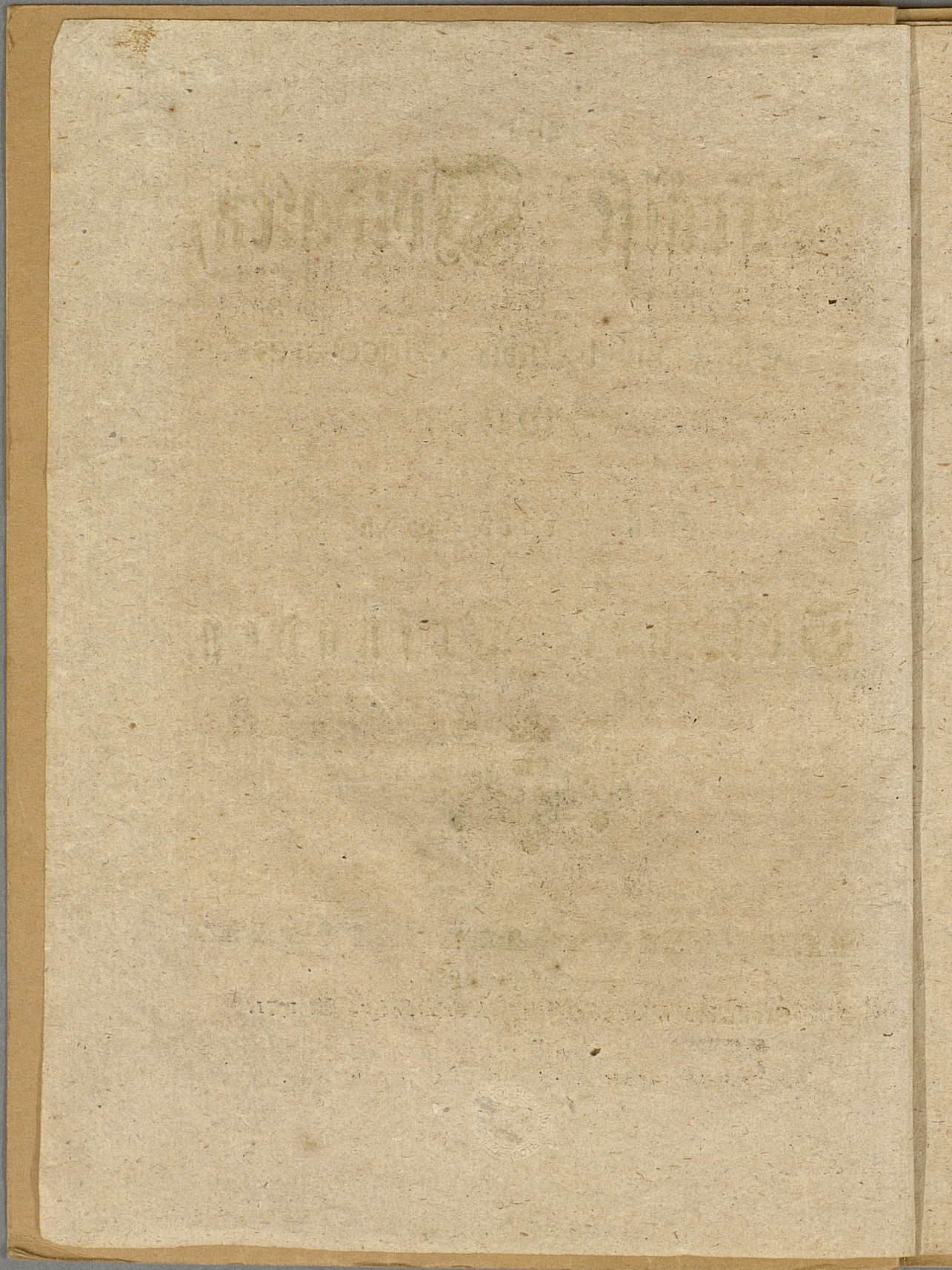
STOCKHOLM,

Tryckt hos Wennberg och Nordström, År 1771.

Var en gammal...

utan bet...

Din senaste skrifvelse har jag bekommit, däruti du omtalar din stora lust at få blifwa Soldat, i synnerhet wid det Regemente, som jag tjänar. Du berättar dig hafwa wid Gymnasium lagt god grund i språk och wettenskaper, samt af medellöshet ej kunna resa til Academien, utan i det stället ärnar du här engagera dig wid Militairen uti hopp at genom stickelighet och förtienst winna framsteg och belöning. Du åstundar därföre i synnerhet af mig underrättelse om tilståndet härstädes, det du tror mig kunna, och begär mit mogna råd härutinnan, därefter du lofwar at rätta dig.

Til wälment swar ländar, at ditt uppsåt är löffligt, din belägenhet förtjänar all om upmärksamhet, och du är äfwen berättigad til den pålitligaste underrättelse och det trognaste Råd, som jag af ärfarenhet gifwa kan.

För dig, som fattig gosse, är det en omdöjlighet at här som Volontair söka din fortkomst, ty utom det, at du sjelf då skulle både kläda och söda dig, och jämwäl för egne penningar skaffa dig en, til tjänstens förrättande, nödig kunskap; kunde du, sedan du 1 år eller mera blifwit narrad at göra tjenst, lika med den i Nummern stående Soldaten, ändå se dig utan befordran, hwarpå jag noggsamt haft Exempel; således blefwo det den enda utvägen, at som Soldat, låta inskrifwa dig i Nummer wid Regimentet, och sedan försöka huru högt du, genom god conduit, dig uptjåna kan.

NB. Så wida du på desse 2:ne åren, sedan wi sist taltes wid, hunnit til någon sförre wårt och manligare utseende än förut, kan då löftet hållas at få bli qwar; annars kan du förwånta dig at til et annat Regimente blifwa förbytt eller bortfald, där du mot en liten eller kanske ingen handpenning, torde med helt oförmodade gjöromål få tilbringa din bästa ungdom uti uselhet och ålände; om icke fattigdom, hunger, törst, nöd och sjukdom med wanskiötsel och ånteligen döden, gjorde derpå et hastigt slut.

Men skulle du ock blifwa approberad och här antagen, måste du då, som alla andra fattiga Ofrälse män, ingå Capitulation at göra tjenst, åtminstone i 6 år.

Will du ock intet med godo Capitulera, torde hända at Udeliga Officeraren låter Profosen hantera dig, som Ofrälseman, wårre än i det grofwaste och hedniska slafwerie, låter bakbinda dig och på bara kroppen pryglas, så benen må bräckas och blodet strömmis förinna; och at, under alt detta, förekomma dit ropande och skri, lägga dig en fördömelig kaffe i munnen, med flere dylika omänstligheter som här gorde kunna på en fri Medborgare utöfwas, tills han för en ringa påtrugad penning, säljer sin ädlaste Frihet.

Det torde ock hända, at sedan du på god tro, öfwerenskommit om din wårnings Summa, du ändå ej får mera där af, än din Udelige Cheff behågar lämna dig: han torde wara för god hushållare at gifwa dig den handpenning och wårning som Kronan består, och således icke altid slaf af sine löften: Klagar du däröfwer, så torde du wara lycklig nog, om du offentliggen får afbedja ditt förseende, och endast slippa med Prygel och Arresten, för det du påstådt din rätt:

När du då änteligen ingådt Capitulation, må du altid räkna dig til en särdeles lycka, om du med största hug, qwickhet och tilltaggenhet, ändock kan få lära dig at rätt hantera Mousqueten, utan at tillika få upbära någre doufflin påksångar; orsaken är den, din Hög- eller Wälborne Officer finner ingen uträkning wid at lämna dig som recruit, hwad Kronan dig består, så länge du ej kan brukas til waktållning, då altid någon annan i ditt ställe, ledsen wid öket, söker sig en liten frihet igenom Permission, och hans winning blir lika; därför blir ock altid Under-Officeraren som är din läromästare, et ämne för Wälborne Herrens swordommar och förebräelser, hwilken åter, antingen efter besallning eller per Revange söker med löppen encouragera dig at snält och genastlära Exercicen, så at ej han må få namn af wårdsöds och försummelig, då du ej himmer lära så fort som din Cheff det befaller.

Om du härmed kan uthärda, och himmer så wida at du blir ståld i ledet til Tjänstgörning, så har du til äfwentyrs upnådt den femmån, at så tillika göra tjenst för 3. å 4 andra dina Cammerater: let wil nästan säga det samma, som at dageligen wara i arbete; Dremot får du säkert, menar du wäl, efter alt billighet, af din rasnabla Capitain, 3. å 4 dubbelt gage, eller de Soldaters Lön för hvil-

La du allena gör tjänsten? hwilket ock i dese dyra tider wäl kunde behöfwas, då en fattig Soldat, för den trånga tjenstgörningen skul, knapt hinna med arbete förtjåna en wattu drick: Nej! wånta ei sådant, utan alla de sportlar du derföre får, torde stadna i nåder uti förbannelser, swordomar, prygel, ock, om din Adelige Officerare är mycke gunstig, uti Wårslångar, samt på köpet, om du det allraminista knotar emot detta alt, torde han tilägna sig den Souveraina magt at ehwad timina han lyfter, låta med Påkar, eller stora med åtskillige walfknutar försjedde karbaser, slå och prygla dig, fattig Soldat; hwilket och framdeles torde utöfwas så hämdgirigt och obarmhertigt, at den olyeliga människans kropp, måste af Fältskårene omlagas, Fjött-knölarne, som på ryggen faset, swullnat, uppstjåras och de Stockade blodlefrar knip-petals uttagas: Desputom torde han ock, alt efter behag, och utan Laga ransakning och dom, låta aflåda dig til bara kroppen, med Sånhanffar och kjådior slåpa up dig på en påla eller wågg, och hud-slånga dig med spöslitning in til bara ryggbenen; och det under denna eller någon annan behägelig förewändning.

Sant är det, at Kronan består en wiß Summa til hwarje Compagnies ståndiga underhållande, och om 100 man stadsse års tjänstgörande eller 10 man allena af Compagniet, så kostar det Kronan lika dyrt; åter en ganska olita tunga och beswår för den fattiga Soldaten, om han hwarannan dag är på wakt, och däremellan på andra släckårender, eller allenast på wakt en dag i hwarje wecka och deremellan aldeles fri, at genom arbete och slit kunna förtjåna något; Men denne Adelige Compagnie-Cheffen med hans lika Adelige Subalterner måste lefwa efter modet, staten måste föras, och och de hafwa til äfwenturs ingen närmare at skjörda winst af, än Kronan och den fattiga Soldaten; derföre permittteras eller frigifwes förmodeligen största delen af Compagniet från tjenstgörningen; deras lön, med rubb och stubb, inslyter då i Adelige Officerens Cassa, och den minsta delen måste då göra tjensten både för de permitterade och sig sielfwa; du torde således, efter nu warande ställning, icke så wånta dig annat.

Skulle du härunder falla på den tankan at äfwen söka dig permission, så må du ingalunda wånta därigenom någon fördel eller bättre utkomst, och hwarmed wille du desputont i den handel-

sen söda dig, som intet handtwärk lärdt? Din lilla lön kan beröfwas dig då, och stoppas i din befälhafswarens byrsäck, din spannmål som Kronan dig månateligen består, din inquartering som Stadshens Cassa alltid oafkortadt utbetalar, kan gå samma väg: din Mondering klådas af och tagas då ifrån dig, så du ingen ring har at skyla dig med, och du måste desutom wara et hånnde wärktyg mot dina egne Cammerater, som i hopp at kunna rymma från sitt elände, warit nog olyckelige för at hafwa blifwit årtappade, dina Permissions wakter måste du efter ordres antingen sielf förrätta, kanske just wid det enda tillfället då du haft något at förtjäna, eller betala dem och offra på Befälhafswarens altare af egna pengar, eller ock årlägga någon wiß, nog ansenlig, månatelig afgift, om du tar den i helswete, luften eller på Jorden.

Således wore det wäl bäst du söker sträfwa med tjänstgöringen, om du med så slafwiska Sportlar kan uthärda, tills dina Capitulations är äro till ända lupne, då du borde kunna hoppas din oförsigtigt sålde frihet at återwinna. Men är du då god och dugelig Soldat, så wil icke gerna befälhafswaren släppa dig ur Nummern, utan torde söka på otaliga, stundom nog barbariska, sätt, at förmå dig til en ny Capitulation; til exempel, han torde leta up eller dikta något fel hos dig, hwarföre han efter Egit godtyckio, kan låta ge dig spö och jänmerligen hudslånga; derigenom förklarar du, på köpet, hafwa förwärfkat din Capitulations frihet, eller om han är mera nådig torde han låta wråka dig, för någon orsak, uti en långwarig och så odrågelig arrest, at du antingen måste crepera af swält, stank, och wansktjörfel, eller beqwäma dig efter hans wißå; ty då du i den delen söker som måst bewaka din Rätt och trygga dig til Capitulations breswet, torde du snarast hafwa at förwänta Gatulopp, Capitulations förlångande, och så vidare: icke såsom skulle du endast sökt at bewara och förswara din frihet, utan under namn af skurkhet, olydnad, motwilja = = = men skulle du åter i förtid yppa dig, så kan det äfwen så lätt hända dig til slut som wid början, at du blifwer bortfald eller förbytt til sådana ställen, där du ej en gång förstår hwad som talas, och där du torde för all din tid så wara Soldat och uthärda et lefnadsfatt hwarpå du så tidigt och skjäligen blifwit ledsen.

Si således måste du här förnöta din bästa lefnads tid, din ungdom,

dom, til straff för din oförsigtighet. Jag skulle ej så mycket beklaga ditt öde, efter du ej bättre welat hafwa det, om det bestådde lilla gaget, eller lönen, wore tillräckeligt til din nödtorftiga föda och utkomst på en så dyr ort; men när du efterfinnar våra närwarande grufweligen dyra tider och stegrade mat-waru-priser, och din deremot warande usla belöning såsom ständigt tjenstgörande, så bör du finna hwart det skal taga wägen med dig; til exempel, Kronan består ungefär 1 Riksdaler månadteligen til Lön, där af måste du först betala Regements Prästerne sin andel och Fältskären sin portion, samt icke förgätandes Contributioner och utlagor till Kronan, hvarsöre dock den rika och mäktiga Adelsmannen är undantagen; om stuteligen Besälshafwarne äro så honette at ej närmare tulla din lilla återstod af gaget, med föregifne afdragningar för Stor och Linne-perfedlar, med mera, så har dock den under adelig direction tillskapade dyra tiden, dermed ingen försköning; ty i stället du för bemålte ditt gage kunde efter inrättningen, få dig 2 Lispund Mjöl, $\frac{1}{2}$ Lispund Smör, och mera smått månateligen i ditt lilla hushåll åt Hustru och Barn, om du är nog olyckelig at få sådant; Så kan du nu för den lilla återstoden knapt hålla dig swagdricka hela månaden ut, än mindre något annat godt til lifwets uppehälle.

Soldaternas stora lidande är sålunda äfwen i denna delen updagat för alla rättfintas ögon, då de nu för tiden mista härmed på den dyra tiden ungefär en hel tredjedel af deras tillståndiga Rätt, som de wid, de många behofwen få widkännas; så at Soloaten, som måste lefwa af sitt lilla gage allena, bär i det gul-gröna ansiktet synbaraste wittnessbörd om sitt olyckliga tillstånd, och des af hunger, törst och otaliga plågor utmätglade kropp ser ut som Benzangel och medömkan wärdaste skugga.

Således, min Bror, ser du här af hwad öden och rättigheter dig som en fri Medborgare uti Soldate-ståndet förestår.

Dine skyldigheter däremot äro tydeligen utstakade dels i allmänna Lagen, dels uti de Krigs Articular, som under Souverainitets tiden i förra Seculo upfattes och utfördades, men til äfwenpris ännu ej med hunnit i flere delar jämkas efter naturen af vårt fria och sälla Regeringsfätt; om någre Regerings hule Adelige Officerare i förtiden varit härtil wällande, kan jag ej omröra.

För

Förnämligast är din uryggeliga Skyldighet, at lyda ordres i allt hwad dig befallles; Dock måtte du under detta allt, förstå allt hwad som ej är stridande emot Guds Heliga Ord, din dyra trohet emot Konung, Medborgare och Fosterland samt det sälla Regeringsätt du inför Gud beswurit och under Janan med liflig Ed beseglat.

Troheten mot din och vår allernådigste Herre och Konung, i agt tager du efter ditt Edeliga Löfte, då du för Majestätet hysar den djupaste undersäteliga wördnad, som Grundlagen, den du som fri medborgare känna bör, af en fri och och Lagbunden undersäte äffkar: och då du troget åtlyder de Lagliga befallningar som af dine Herrar Befällhafware, till Kongl. Maj:ts och Kronans tjenst, dig gifne warda, och i allt upförer dig som en fri Swenskt man och undersäte ägnar, och allmän Lag samt Krigs-Articlarne utstata.

Troheten mot Medborgare utöfwas då du på din Post är waksam och trogen, samt der aldrig tillåter någon, ehö det wara må, företaga något Sjelfswäld, buller eller sådana wälsamheter, som den allmänna säkerheten och dina Medborgares Lugn och stillhet på miusta sätt störa eller förolämpa kunna, utan då du något sådant märker, på behörigt sätt genast Lagligen tilkännagifwer. med mera.

Troheten mot Fosterland utöfwas, då Gudlöshet, lättja och alla en fri medborgare owerdiga gerningar som en pest undflys; men slit, idoghet och arbetsamhet på fristunderne i agt tages; samt med oförskräckt hjerta, mannamod och en Swänst ständactighet, som dine tappre Förfäder, emot Rikens fiender hafwes ospardt Ltf och blod till ditt Fosterlands Heder och räddning.

Du bör äfwen noga känna Egenckapen af det Regeringsätt, så wäl du, som alle Swenske Medborgare beswurit: du har genom den dyraste Ed affswurit det oinskränktä Enwäldet eller Souverainiteten, och lofwat genast upstäcka om du märker det alldraminsta åfärde wara till det skadeliga införande; du har heligt förbundet dig at i agt taga Lagarne och den beswurna Regerings-formen som 1720 af wåre odöbelige Riksfäder inwättades, och till alla frie Medborgares esterrättelse och kundskap meddelad är.

I anledning af den samma bör du weta, at den Högfsta, Den Lagstiftande och Redofordrande Magten, hwilar ännu, likasom af första samhållets början, hos folket i Riket eller Rikens Ständer: at dese

Deſe Rikſens Ständer äro 4, alla lika fria och lika magt ägande, nemligen Adels-Ståndet, Präſte-Borgare och Bonde-Ståndet; Deſe 4 lika magtägande Ständer ſkola hwar 3:je år ſända ſine Deputerade til almänt Riksmöte, dem de med ordenteliga Fullmagter och underhåld förſe; undantagandes Adels-Ståndet, hvars Herrar Capita wiſſas på Riksmöten för ſine familier, och äro ju alle af den anſeentliga förmögenhet i Landet, at de ſkola underhålla ſig ſjelfwa.

Deſe befullmäktigade och til Riksdag kommande Riksfäder kal-
las almänt de förſamlade Rikſens Höglöſlige Ständer, ſom då äga
den fullkomligaste magt at efter Rikens dyra Grund-Lag, fordra redo,
ſittſta Lagar m. m. och anſtalta, alt ſom de för ſig och Medborgare nyt-
tigast finna.

Den Högſta Lagſkipande magten åter, hafwer wårt wiſa Re-
gerings ſätt nedlagt hos Konungen med Råds-Råde, ſamt til deſ be-
qwämliga utöſwande ſtadsſatſat och förſedt med tilräckelige Embetsmän
och betjänte; ju högre Embeten ju bättre löner, inkomſter och mera Heder.
NB. Alla deſe Embeten och Syſlor har Regerings-formen tydeligen
befalt, wid ſträngaste ſtraff, ſkola beſättas med ärfarne och förtjente
Sweſke Medborgare, och allraminſt hafwas aſſeende på Adelig börd,
födsel, Höghet, Gunſt eller anſeende, til menlig förmåns rätt eller före-
träde framför ringare härkomſt, när den ſamma med ſkickelighet är fö-
renad. Enligt Regerings-formens 40 och 41 §§.

När du wet och i aqt tager alt detta, med det mera ſom du be-
ſwurit, och ſom gör wår Lyckeliga Regerings-form til den bästa och
ſäkraste af alla (då den af rätta redofordrare wid magt hålles), och
wårt ſälla Regerings ſätt til det aldra förträffeligaste i hela wärlden, ſå
kan du ſom en rätt fri Swänſkman (ty Regerings-ſättet wet ej af någre
Ofrie eller Ofriſe och trålar inom wårt fria Samhälle) ſå kan du,
ſäger jag, wärdigt och efter din dyra förbindelſe uppfylla den trohet du
dinom Konung, Medborgare och Foſterland ſamt deſ makalöſa Rege-
ments-Conſtitution pligtig är, och förnuftigt wärdera de Rättigheter
dig däremot ſom fri Ledamot i Samhället odiskutabelt tilhöra.

Om oförmodeligen din Lycka skulle vara så stor, at du äntel med tiden på något sätt, kunde blifwa befordrad til Under-Officerare wid Regimentet, då du kunde få 10 å 12 styfwer i lön om dagen, så wil jag äfwen nu underrätta dig, hur där ser ut för dig som en fattig Ofrålse-man.

Där har du icke mera tillfälle, som Soldaten, dig med arbete någon styfwer förtjena, ty det hindrar Ambition: utan där måste du af dina få Lönstyfrar, som med Soldatens undergå lika och proportionella affortningar, med den lilla återstoden måste du (sedan fullmagten nog dyrt är utlöst, och afdragningen til Pensions Casan m. m. för sig gäddt) både klåda och söda dig; döm nu sielf om den usla belågenhet du där i råfandes warder.

Defutom är då där hela din Lycka gjord, ty om du än wore aldrig så kläck i din Syssa, om du ägde den största Generals insikter, om du wisat den utmärktaste tapperhet, och hade i aldrig så många Fälttog emot Rikets fiender låtit ditt blod strömma för Fosterlandet, med et ord om du ägde de aldrastörsta militariska förtjenster, så torde du dock härstädes, blott för det du är född Ofrålseman, så gråna under Korpgewäret, och efter nu warande sedwana, aldrig hinna den Höge Fendricks-graden, dit likwål Adeltiga ynklingar kunna dageligen utur Benkammaren springa, utan någon annan militarisk förtjenst län den simpla Namnet medförer.

Jag känner wäl icke någon den ringste anledning i wårt Rikes Grundlag til detta besynnerliga procedere, som nu äfwen wid de största Regimenter i Riket under en Adelig Period börjat på samma sätt inrotas; men at här så tilgår, det kan jag efter 40 års eger ärfarenhet försäkra dig, jänwål at skulden därtill, icke nu mer än förr är hos de Ofrålse Under-Officerare, utan blott hos wisa af de Adelige Befällhafware och Höga Embetsmänen som torde wilja framdraga sine Barn och Slägtingar på de meriterade Ofrålse Under-Officerarnes bekostnad, därwid de dock icke torde estersinna om Dagor och frihet, Armée och Försvarswärk, Fosterland och Inbyggare skola widare Exponeras, samt til Hof och Sköflings åt fienden just derigenom omsider lemnas. Mera härrom finner du i de wackra skrifter jag nyligen sticade dig: nämligen

nemligen En Adelsmans Förslag til flere Høge Embetent, och Brev-
wet til Oförnuftiga Granskaren om Befordrings Rättigheten m. m.

Det är aldeles sant, at vår Egen ensaldbighet och modestie myc-
ket bidragit til desse grymma oförrätter, och tydelige inträktningar på
våra Rättigheter, samt uppenbara olagligheters utöfwande, mot oss
såsom lika fria och efter Grundlagen lika rätt ägande Medborgare: men
du kan lätt finna hwad swårighet en Ofrälse Under-Officerare haft,
under den mörka Frihets tiden, eller innan ljus och uplysning genom den
Adla och ofskatbara Tryck-Friheten för, oss upklarnade, at häruppå tala.

Ingen fullmächtig af vårt Stånd, som wi wid Riksdagarne fun-
nat anförtro at oss rätt skaffa: Ingen Ofrälse Chef och ingen Ofrälse
Officerare wid hela Regementet: Ingen Ofrälse Justitiæ Cancellair;
och Ingen Ofrälse Fullmächtig i Rådet för hwilken vår oförrätt fun-
nat omtalas och om råddning anropas: hwart skulle man då wända
sig om hjelp och Rättwisa? Hållt när härtil kommer at ända til de
lägsta Officerare 15 å 18 års Adelige ynglingar, oflandrat tagit sig
frihet at så wäl under öppen Parade och det tilförentlyrs utan orsak,
at oqwadå, förbanna, ja ända til och med slå och öfwerfalla den under
Korbgewäret Gråhårige Under-Officeraren efter egit behag och god-
tycko; som ock desutom, enär så den Adelige Officeraren godt synes,
utan Laga ransakning och Dom, med åtskilliga, trålar tilståndige och,
hånliga straff, så til Heder och reputation beskymfa samt understun-
dom hålsa, lemmar och wälfärd obotelig skada tillskynda, så har icke
härtils varit särdeles rådeligt för någon ensam at genom flagomål
widare Exponera sig för Venetianske douceurer.

Skulle emot förmodan wære Adelige Befälhafware så framt någon
tilkonstlad plan, at bringa de Ofrälse Under-Officerarne under Capi-
tulations ofet, lika som den fattiga Soldaten, då bleswo snart träl-
dommen fullkomlig, och jag skulle, som en Romersk Cato, min
Frihetsförlost ingen dag öfwerleswa; men jag hoppas dock något bät-
tre öde för vår Ofrälse militair, ty om ånfsjönt det af wist folk skulle
utlöfwas wiða dalers tillökning i gaget för hwar karl om dagen, ja
ånfsjönt wære Adelige Herrar Officerare wille fleka öfwer med havefo-

ten och blifwa' aldrig så smickrande, när en gång Råtesfaps-dagen infaller, skulle dock aldrig sådant förstått upförande på minsta sätt förläda mig, utan jag och mine Öfrälse Bröder, Under-Officerare och Soldaterna, weta granneliga, oaktadt alla svenfagra påfund och förwillande löstrn, hwad wåre Rättigheter och Skyldigheter, wår frihet och frid tillhör; och efter wårt Öfrälse-folk lönar och underhåller Rikets Krigsmagt, och allt hwad i Militairen för tråldom utfatt är består blott af Öfrälsemän och Öfrälsemanna-barn; därföre wäntar jag i min ensalbdighet, af Öfrälse-Stånden, at de en gång behjårta sine Barns nöd, eftersinna hwad styrka Riket kan hafwa af sin Krigsmagt då det gäller, och hwad courage Soldaten kan åga, om han sålunda får handteras, då läser ej heller fela, at ju desse öma Riksfäder så wäl se på wåra oförrätter och usla tillstånd, som den lidande Civil-Statens nöd och angelägenheter, hwaras wälfärd, så wäl som hela Öfrälse-Folkets, redan förleden Maji månad är satt i fråga. Den adelmodiga delen af Ridderskapet och Adelen kan ej wara däremot at lika fria Medborgare så åga lika och proportionerlig Rätt, och resten får man wäl råd med.

Hwad således rättfärdige och Patriotiske Ständer en gång kunna uträtta til förtryckte Under-Officerares och Soldaters, samt det i allmänhet lidande Öfrälsets uprättelse, med irritade misbruks hämmande och afläffande m. m., därom skal jag framdeles, om jag lefwer underrätta dig. I medlertid är den Öfrälse-Militairen, i synnerhet wid Garnizons-Regementerna, uti olyckeligare och uslare belägenhet, än jag nu för dig kan omröra; med det otillwäckeliga gage, som jag nu berättat dig, Soldaten hafwa, måste han lefwa; hunger och swält, köld och nöd, spö och torturer, fattigdom och desperation äro desse olyckligas Läromästare, och således ej så underligt, om stölder och snatterier nu mera skulle spörjas än förra tider.

Sålunda har jag til en början tydeligen underrättat dig om Militairens tillstånd härstädes, hwaraf du kan lätteligen finna at din omnämde Löfen: En dålig Soldat som ej tänker bli Öfwerste m. m. är nu för gammalmodig, och wil här i wåra tider ingalunda påsa sig; at min-

minstone så länge en af Adels född, blott för bördens skull, får, tvärt emot Grund Lagen och alt sundt förnuft, ha en menlig förmåns Rätt wid tjensters besättande, framför en Ofwälsse- eller rättare sagt, Odal-född.

Min wälmentade råd är derföre at du noga besinnar dig, och förnuftigt öfwerwägar de här ofwansföre nämde omständigheter; lagg sedan därtill hwad bistra öden den under fredslugnet så tryckta Soldaten måste utstå, då han under et Adeligt befäl en gång kommer i fält, som där ofta torde utslåpa honom med de onödigaste fram- och åter-marcher, innan någon fiende synes; men då fienden kommer, då det gäller fullgöra den dyra plikt hwarföre sjelfwa Officeren i fredstiden så hederliga varit underhållen och under friget njuter dubbel betalning, då torde en del skamligen öfwergifwa sina stackars Ofwälsse-Soldater, lemna Armées, Städer, Land och Medborgare til et hånligit rof at en swag fiende, utan at försöka något motwårn eller töras se fienden i synen, och utan at bry sig om något annat än snöpligen retirera, resa hem och wisa sitt hjertemod på samlingsstället i Stockholm, wid en Riksdag den deras feghet torde förorsakat. Exempel af dylika Adelige Officerare och data lärer finnas, ty wår, ännu i friskt minne a) och har ej heller varit underligt om så håndt, när sådana plågseder authoriseras och wårdas, at Ofwälsse Under-Officeraren med all sin skickelighet skal gråna under Korsgewäret, då den Adelige Herren födes til werlden med fullkomlig merite och skickelighet, samt således är i koltten färdig at emottaga öfwerbefäl til at anföra Soldater emot Rikets fiender b) dock hwad wil jag säga derom, när, som tilförne sagt är ingen Ofwälsse Under-Officerare någonsin äger den ringaste tour tilbefordran efter förtienst, ej heller minsta stadgad Rättighet at klaga öfwer liden præjudice, utan alle sådana Förslagers uprättande helt och hållit ankomma på den Adelige Chefens nåd och blotta godtycke, samt hurudan definition om skickelighet och förtienst bemålte Herre Enwäldiat behagar hysa; Alt sammans enligt lista Enwälds-Regerings utfärda-

a) Se härom den wakra skriften kallad Skrif- och Tryck frihetens härliga nyttia för Swänksa Folket, tryckt 1769 hos Carlbohm, hwilken du förledit är föf.

b) Se en Adelsmans Förslag til flere Höga Ambeten tryckt 1770.

de, och til förre delen hittills oförändrade Författningar. Betraktar du, min Bror, allt detta med förnuft och eftertänksamhet, så skal snart den lusten at bli Soldat förgå dig.

Skulle åter, emot förmodan, du wara så blind at detta allt oagstadt ändteligen wilja lyda trumman, så wil jag, såsom i din Fars ställe, hjerteligen bedja dig åtminstone dröja med dit beslut til Rikens Högloflige Ständer komma tillsammans, då man säkert kan hoppas at seke, om alle frie Medborgares Naturliga och Lagliga Rätt, ömme och sorgfällige Riksfäder rättwist lära indela Arbete och belöning, så at enligt Regerings-formens. 29 §, en rätt Ofrälsemans med möda och kostnad förwärfwade insikter, skickelighet och förtjenster, kunna mer efter Grundlagens måttstäck, än Herre gunstens godtycke, winna framsteg och fördel, heder och belöning då de at Fosterlandet hembjudas och upoffras; och då bör en Ofrälse man som lust och skickelighet hafwer til at tjena, ej afrådas därifrån.

Men om detta hopp skulle slå felt, och desse angelägenheter wid dylligt tillfälle ej med hinnas, så kan du då, så widt författningarne tillåta, som oräknelige andre kätka Ofrälsemän och Swea Barn måst gjöra, resa utur Landet och ge dig i Rrigstjenst hos någon utrikes magt af wåre sluge grannar, som sätta mer wärde på Swenska Ofrälsemän, än at blott för namnet af Ofrälse förskjuta dem, eller därpå hålla dem i en fort slafwerie, utan allt hopp om befordran; såsom til exempel hos den magten där en kätk Soldat snart nog kan tjäna sig up til Öfwerste, efter din Lösen, hwarpå wi uti därwarande Swenske Ofrälsemän hafwa flere hedrande bewis; eller hos et annat Rike, där en Soldat är tillräckeligen lönt, wäl och anständigt hållen, och aldrig stängd från befordran efter wärkelig förtjenst; äswen som hos de andre Christne magter och grannar, derom wåre Tyska Busar wid Kongl. Lifgardet &c. nog kunna tala.

Dock wille jag allrahäft se och önska at du förnuftigt slogo aldeles ut hågen dine Soldate tankar, ty det är et ganska magert handtwerk, i synnerhet på ålderdomen, om man dit hinner; och det tjära Fosterlandet behöfwer dig bättre wid närande hopen: Därpå, min R. Bror,
Hör

Hör du man detta mit öma Råd: blif hållt en braf Bonde och Landtman, ty änskjönt du är Gymnasist och lärdt dig tänka hwad Fosterland, Medborgare och dig sjelf nyttigt är, så har du dock ej därigenom ännu förlumpat din dyra Riksdagsmannas rätt: och du förstår tillika at rätt sköta din fosterjord.

Men skulle du ingenstädes på Landet kunna få fast fot, för det nästan allt inkräktande Frälset, så woro däreft i mitt tycke berömligast, at i en Stad applicera dig til et godt handtwärf; du skulle ej heller finna dig illa belåten derwid, ty de fläste handtwärf föda sin man, om han det rätteligen idlar, och det olyckeliga Fosterlandet torde wiserligen behöfwa närande Lemmars myckenhet och förmögenhet, at årsätta Samhällets ofanteligen dryga utgifter, då en gång de bekante beklageligen iråkade Riks-skulder, och förmodeligen framdeles snart nog blifwande nya förskotter komma at betalas.

Med upriktighet lefwer.

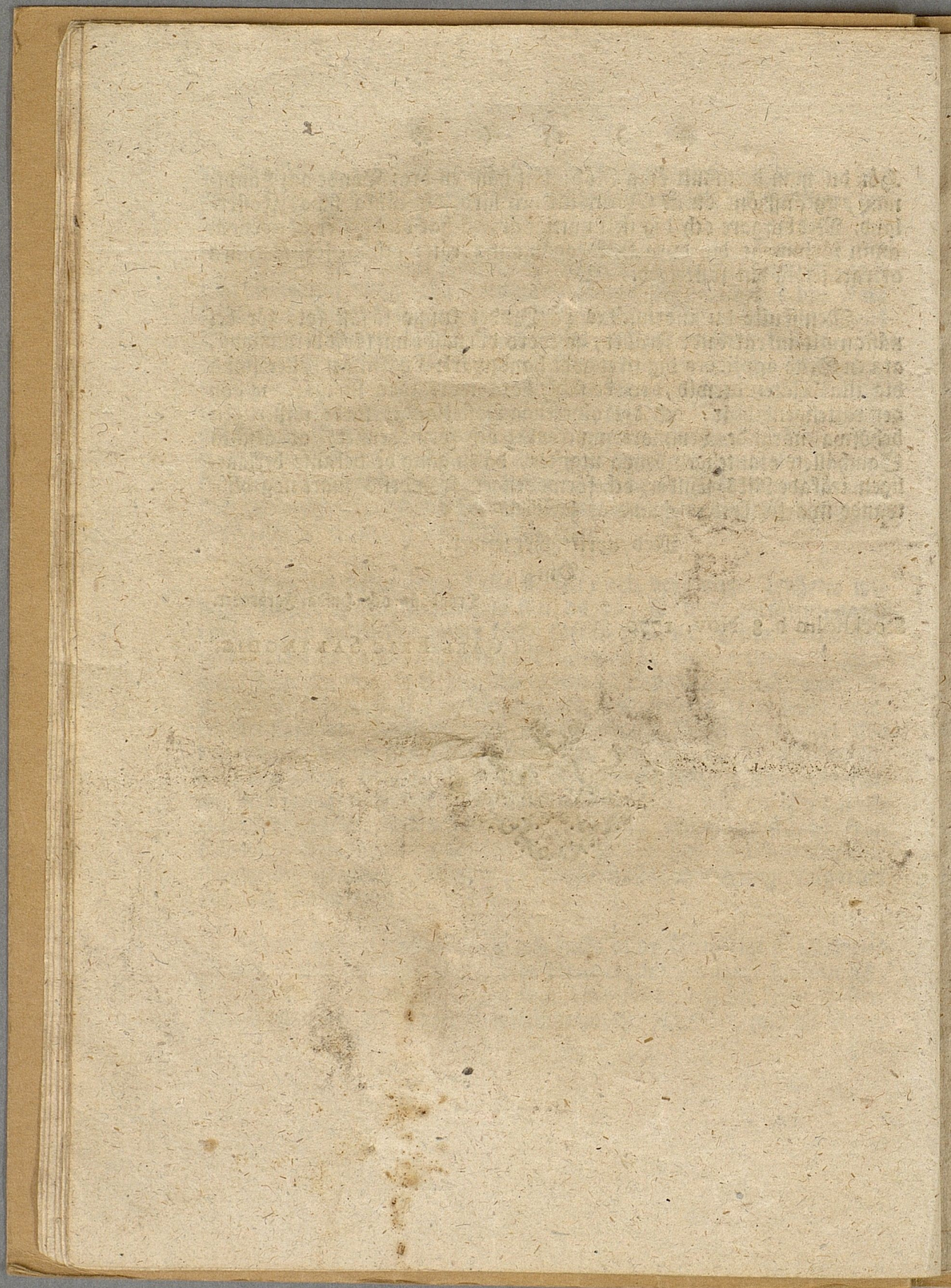
Din

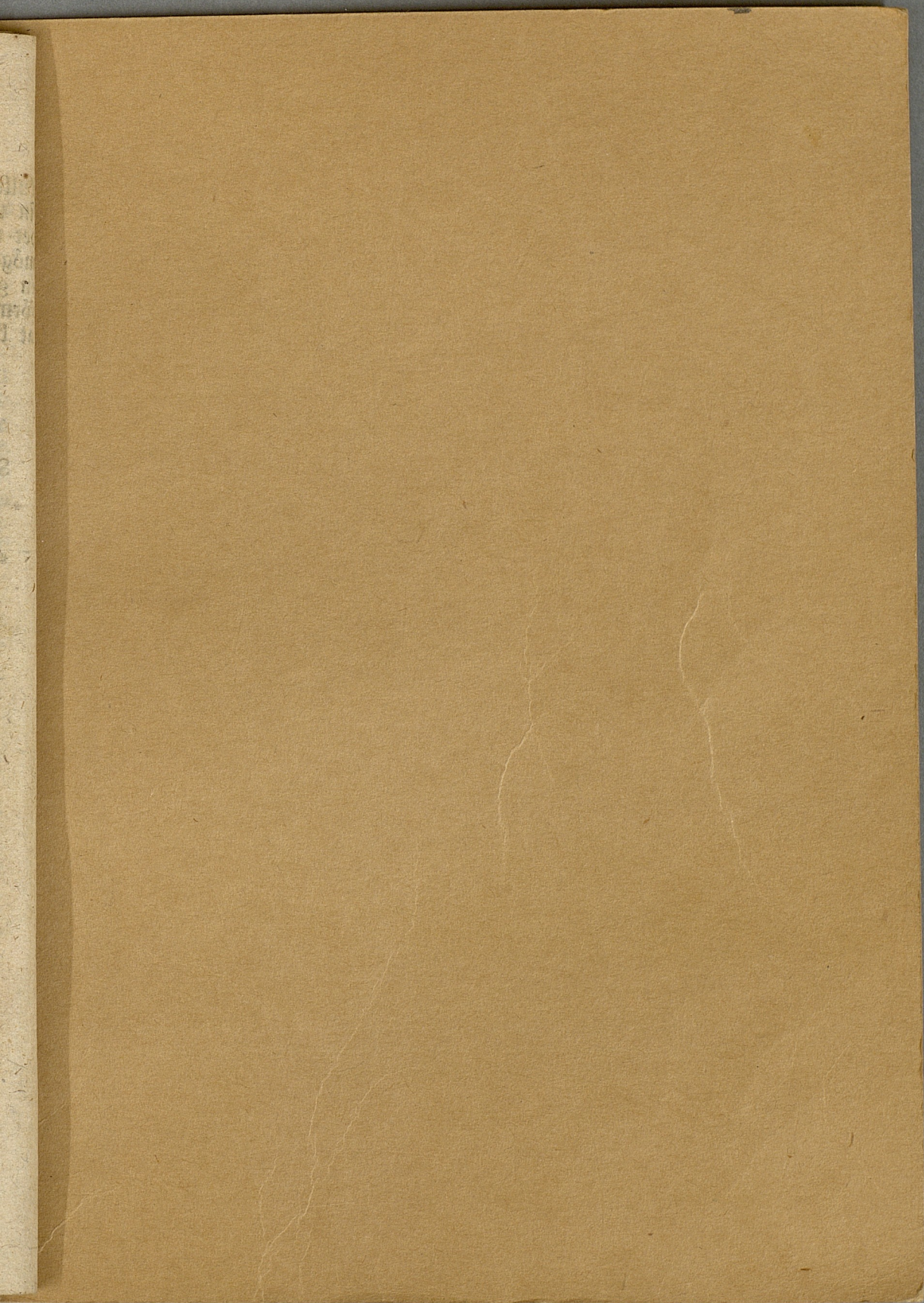
Erognaste och Hulda Farbroder.

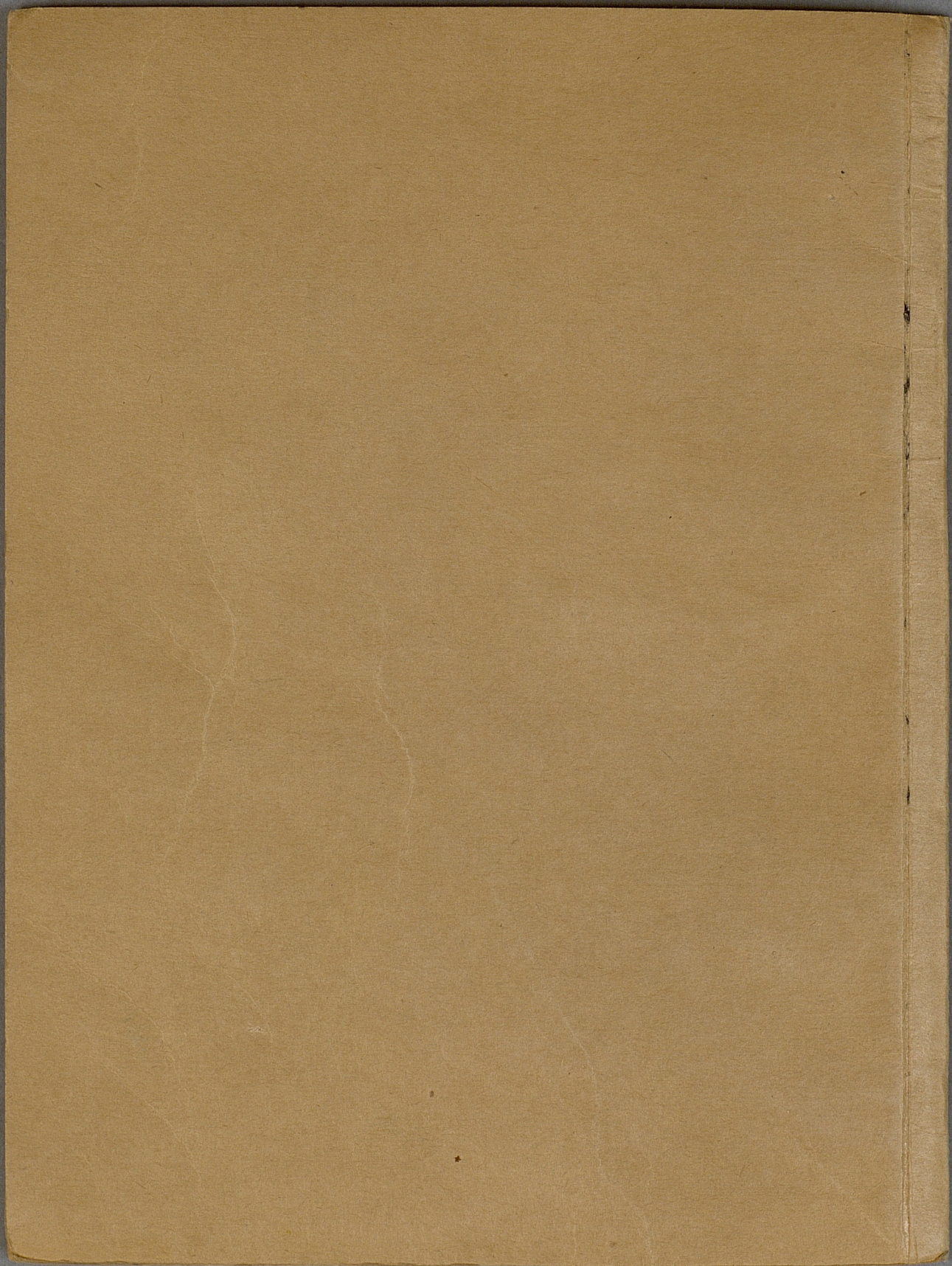
Stockholm d. 8 Nov. 1770.

CARL ERIC SAKTMODIG.

www.books2ebooks.eu